

wij cricketbathout per scheepsvracht kunnen aanbieden dan worden de prijzen nog interessanter.

Salix alba 'Coerulea' is in ons land weinig aangeplant. De gevoeligheid voor verschillende ziekten is hiervan mogelijk de oorzaak.

De meest gevreesde ziekte is wel de „watermerk ziekte”. Deze ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie (Bacterium Salicis Day). In mei of juni worden de bladeren van één of meerdere takken bruin en soms sterft de kroon geheel af. Het hout van zieke bomen is waardeloos. Aangetaste bomen moeten direct worden geveld en verbrand om verdere besmetting te voorkomen.

In Engeland, met name in Essex, Suffolk, Hertfordshire en

Middlesex, zijn zelfs verordeningen van kracht die het vernietigen van zieke bomen verplicht stellen.

Hoe gunstiger groeiomstandigheden, des te minder kans is er dat bomen ziek worden. Plant dus geen wilgen op minder goede grond met een slechte ontwatering.

In ons land zijn na de oorlog een aanzienlijk aantal wilgen geplant. Het meest wel Salix alba 'Liempde'. Of dit hout geschikt is voor de fabricage van cricketbats is niet bekend. Dit zal worden onderzocht. Mocht de uitslag gunstig zijn, dan konden nog tal van beplantingen door speciale snoei geschikt worden gemaakt voor „bat”hout.

De prijzen voor Cricketbathout zijn zeer aantrekkelijk, maar er zijn ook risico's.

A. van Breen / Populieren in het landschap

Als lezer van het tijdschrift „Populier” zijn de zakelijke kanten van populierenaanplantingen U zeker beter bekend dan aan mij. Steeds weer word ik echter getroffen door de landschapsverfraaiende, toeristisch aantrekkelijke en vaak romantische indrukken, die populierenbossen oproepen en waarvan ik met de hierbij geplaatste foto van een uit 1937 stammende 'Marilandica'-beplanting een kleine indruk tracht weer te geven.

Zwervend per fiets of te voet door het mooie Brabantse land - ik ben Brabander en zeer chauvinistisch op dit gebied - zult U vele van deze rustige, aantrekkelijke plaatsen kunnen vinden, o.a. in de streek tussen Best - Oirschot en Liempde, in de omgeving van Sint Oedenrode, Schijndel, Veghel en niet te vergeten Valkenswaard.

Prachtig is het op een zonnige dag enkele uurtjes vrij te maken en dergelijke plekjes op te zoeken om geheel tot rust te komen, de schoonheid van kleuren in het door het gebladerte getemperde licht op U te laten inwerken en vaak verrassende momenten te beleven als konijntjes spelenderwijs in uw gezichtsveld rondartelen, fazantenpaartjes elkaar het hof maken ofwel de aanwezige flora een prachtig palet van tinten laat zien.

Geniet U zo van deze mooie indrukken, die U onontkoombaar in populierenaanplantingen vindt, dan valt het zwaar te bedenken, dat deze sierlijke bomen straks geveld en tot prozaïsche artikelen als geriefhout, klompen, lucifers enz. enz. of onherkenbare producten als hardboard of cellulose ten dienste van de mensheid hun einde zullen vinden.

Maar spoedig volgt een nieuwe aanplant en met het verstrijken der jaren ontstaan dan gelukkig weer de vele, zo aantrekkelijke plekken.

W. Keijzer / Afzet van Populierenhout

Houthandelaar

Het artikel van de hand van de Heer Adema in het eerste nummer van dit tijdschrift (mei 1964) getiteld „Factoren die de prijs van het Populierenhout kunnen beïnvloeden”, bevat drie elementen welke mij in hun onderling verband gezien, aanleiding geven wat dieper in te gaan op de functie van de houthandelaar en op de mogelijkheden om via de handel een optimaal gebruik van het beschikbare hout te verkrijgen. Dit dient de belangen zowel van de verkopende houtproducenten als van de houtverwerkende industrie.

Adema constateert in zijn artikel dat de verschillende populierenhout-verwerkende industrieën ieder eigen eisen stellen aan het te verwerken hout: „Zuivere zware onderstammen,

zuivere dunnere bomen, middenstukken etc.” Vervolgens merkt hij op dat deze industrieën ter wille van de rentabiliteit van haar grote investeringen, verzekerd dienen te zijn van een zeker jaarlijks kwantum hout. Tenslotte concludeert hij dat de producenten of via de handel of in het verband van een coöperatie hun hout zullen moeten gaan afzetten in assortimenten en kwaliteitsklassen, met de mogelijkheid via de coöperatie tot een juistere en betere prijsnotering te komen. De laatste opmerking doet veronderstellen dat de schrijver van genoemd artikel niet ten volle tevreden is over de wijze, waarop de houthandel in het verleden en thans haar functie heeft vervuld en nog vervult. Dit is niet onverklaarbaar, wanneer men vol-

ledig op de hoogte is van de bestaande praktijken van combinatievorming bij inschrijvingen. Deze staan een reële prijsvorming in de weg. Bovendien is er, bij gebreke van een goede normen-stellende vakorganisatie, in de handel veel kaf onder het koren, welke ook de naam van de bonafide handel schade doet en welke er al te zeer op uit is om zowel ten opzichte van de producent als van de afnemer de gewiekste handelaar te zijn.

Dit kan natuurlijk incidenteel tot zonderlinge transacties leiden, die echter de continuïteit in de handel en de goede naam hiervan afbreuk doen, omdat tenslotte en de producent en de afnemer deze handel snel doorziet en de rug tokeert, afgezien van de incidentele verkopen en kopen van kleinere partijen, die overigens op de markt van weinig betekenis zijn.

Hieraan moet terstond worden toegevoegd dat de activiteiten van de verwerkende industrie op de markt, waarbij zij rechtstreeks in concurrentie treedt met de handel, aan deze handel vaak mogelijkheden van een goede vervulling van haar functies ontnemt. Wanneer het mogelijk zou zijn de omstandigheden te scheppen, waardoor de bonafide handel de mogelijkheid heeft in volle vrijheid zich op de markt te ontplooiën, in openheid zowel tegenover de producent als tegenover de afnemer, dan zal dit niet alleen de bonafide handel ten goede komen, doch ook de producent en de afnemer tot voordeel zijn. De producent vooral door deskundige afwikkeling van de afgesloten transacties en de afnemers vooral in prijs, kwaliteit en continuïteit van de aanvoer.

De handel, welke voor producent en afnemer acceptabel is moet onder de huidige omstandigheden aan vele uiteenlopende eisen voldoen. Zij zal op de hoogte moeten zijn van de veelsoortige eisen, welke de verschillende populierenhout-verwerkende industrieën stellen en van de kwaliteiten welke men verlangt. Dit behelst dan niet alleen hetgeen hiervoor uit het artikel van de Heer Adema is aangehaald, maar bijv. ook de gestelde maximum- en minimum-doorsnede op borsthoogte, de minimum-doorsnede van de top e.d. Daarnaast dient zij de orde van grootte te kennen van de prijs welke deze industrieën bereid zijn voor de verschillende kwaliteiten te betalen en aan welke hoeveelheden van iedere kwaliteit jaarlijks behoefte bestaat. Vervolgens moet hij de actuele houtprijzen kennen en dit niet alleen in Nederland doch bij de voortgaande economische integratie en verdere liberalisering van de internationale handel in geheel West-Europa. Vervolgens dient hij deskundig te zijn ter zake van de exploitatie van de gedane aankopen en het transport daarvan. Deze deskundigheid vereist de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel en materiaal. Deskundigheid ter zake van de bepaling van kwaliteit en hoeveelheid van de aan te kopen houtpercelen is tenslotte een even noodzakelijke of vanzelfsprekende voorwaarde, waaraan moet worden voldaan.

De stelling, dat een aldus geëquipeerde handel slechts rendabel kan zijn bij een bepaalde orde van grootte van haar jaaromzet, zal geen tegenwerping ontmoeten. De levensvatbaarheid ervan zal afhankelijk zijn van de mate waarin de afnemers met deze handel doorlopende relaties willen onderhouden, zodat een zekere continuïteit in afzet tegen de geldende prijzen verzekerd is.

Een zodanige, door de afnemers geruggesteunde, deskundige en bonafide handel zal geen wantrouwen bij de producenten behoeven te ondervinden en aldus in staat zijn tot voldoende aankopen overeenkomstig de geldende prijzen en de behoefte van de afnemende industrie.

De conclusie uit het voorgaande ligt voor de hand. Laten de belangrijke populierenhout-verwerkende industrieën - met ieder hun eigen eisen betreffende soort en kwaliteit - gezamenlijk hun hout-aankopen opdragen aan een combinatie van bonafide handelaren, die daardoor van voldoende continuïteit in afzet verzekerd is om tot grote aankopen in staat te zijn en deze verantwoord kan exploiteren met vakbekwaam personeel en aangepast materiaal. De combinatie die aldus de markt betreedt, zal geen behoefte hebben aan slinkse methoden en praktijken doch een open houding tegenover producenten en afnemer kunnen innemen. Ik versta hieronder dat enerzijds de combinatie geen geheimen behoeft te hebben tegenover de afnemers. Voor de aankoop kan b.v. gezamenlijke opmeting plaats vinden, evenals de kwaliteitsbeoordelingen waarbij de verschillende bij de combinatie betrokken industrieën kunnen bepalen welke kwaliteiten en hoeveelheden zij van deze mogelijke aankoop willen afnemen.

Anderzijds kan de combinatie van handelaren het zich veroorloven met de producent in alle openheid over de prijs te onderhandelen op basis van de kwaliteiten en hoeveelheden en met de wetenschap van de geldende marktprijzen. Een discussie over een taxatie door een deskundige derde, bijv. het Staatsbosbeheer, zal daarbij zowel voor de handel als voor de producent van waarde kunnen zijn om tot een voor beide partijen bevredigende transactie te komen.

Het is mijn overtuiging dat aldus de verkoopprijs voor de producent en de koopprijs voor de industrie interessant kan zijn. Immers: de producent ontvangt voor alle in de transactie betrokken kwaliteiten de voor iedere kwaliteit geldende prijs. De handel kan immers verantwoord deze prijzen voldoen, wetende welke industrieën deze kwaliteiten behoeven en willen afnemen.

De handel zal bij verkoop aan de industrie nauwelijks rekening behoeven te houden met risico-premies voor onvoldoende tijdige verkoop enz. Tevens zullen de transportkosten, die deze verkoopprijs beïnvloeden, lager worden omdat het voor de handel verantwoord wordt doorlopende contracten met gespecialiseerde transportondernemers aan te gaan en een optimaal gebruik van het transportmateriaal mogelijk wordt. Dubbel transport van gehele of gedeelten van partijen is uitgesloten.

Een verantwoorde prijsvorming vindt aldus plaats, waarvan alle partijen profijt hebben. De industrie mag aldus ook verwachten, dat inderdaad een meer continue aanvoer van de nodige kwaliteiten en hoeveelheden zal plaats vinden.

Een belangrijk winstpunt in deze gedachte is tevens voor de industrie, dat de industriële ondernemer, wetende dat de aanvoer van de grondstof verzekerd is, zich aanzienlijk kan beperken in zijn inkoop-activiteiten en dus meer aandacht kan geven aan het productie-proces zelf en aan de interne organisatie van zijn bedrijf. Het komt nu al te veel voor dat, vooral in middelgrote en kleinere industrieën, de directeur een belangrijk gedeelte van zijn tijd besteedt aan de hout-inkoop en wat

van IERSEL Boomkwekerijen UDENHOUT

Uw leverancier voor alle soorten N.A.K.B. populieren in alle maten en leeftijden.

Licentiehouder voor Nederland van de Löns populier.

VRAAG ONZE POPULIERENFOLDER.

daar omheen plaats vindt, hetgeen onvoorwaardelijk verwaarlozing van andere ondernemersfuncties tot gevolg heeft. Dat daarbij soms aantrekkelijke winstgevendende aankopen plaats vindt valt niet te ontkennen, doch de praktijk leert ook dat meerdere van deze ondernemingen uiteindelijk de tol moeten betalen van de te frequente en langdurige afwezigheid uit het bedrijf van de verantwoordelijke leiding. De aantrekkelijkheid van deze constructie is voor de producent naast de reeds genoemde verantwoorde prijsvorming, vooral de deskundige exploitatie van de aankopen. Het is immers van groot belang voor deze producenten, dat deze exploitatie plaats vindt met een minimum aan beschadiging van de resterende houtopstand en de andere eigendommen; dat snelle afvoer plaats vindt en tenslotte dat de financiële afwikkeling van de transactie overeenkomstig de afspraken plaats vindt.

De beschreven combinatie van handelaren beweegt zich op zodanig niveau, dat zij voor e.e.a. kan instaan. Wanneer ik

tenslotte een nuttig effect van deze combinatie voor de handel noem, dan wil ik volstaan met de sanerende werking welke hiervan op de handel uitgaat.

Ik ben mij er van bewust, dat ik hiervoor slechts een aantal globale gedachten heb weergegeven betreffende de mogelijkheden van een betere en meer blijvende samenwerking tussen de populierenhout-verwerkende industrieën en de bonafide handel. Het is echter vooralsnog steeds mijn bedoeling geweest belangstelling hiervoor te wekken. Gaarne hoop ik hierin enigermate te zijn geslaagd.

Het lijkt mij, dat dit onderwerp van zodanig belang is voor de betreffende industrieën, producenten en handel, dat een apparaat dat de belangen van deze groeperingen behartigt - de Nationale Populierencommissie - bij gebleken voldoende belangstelling een nadere uitwerking hiervan ter hand neemt.

J. Noest / De populier in de Brabantse Biesbosch

Rentmeester Brabantse Landschap

Ogenschoijnlijk is het gebied van de Brabantse Biesbosch zeer arm aan populieren. Als men in dit 10.000 ha grote gebied van jonge rivierklei rondvaart valt het op, dat de populierenopstanden zich beperken tot hoog gelegen plaatsen, zoals keetheuvels en erven, waar zij dienst doen als windscherm. Hier en daar treft men nog een enkele populier aan die een functie vervult als reeboom, dat wil zeggen als markering van een hoekpunt van bezitsscheidingen daar waar toevalligerwijze zo'n punt samenvalt met voldoende terreinhoogte. Meestal werd de wilg (*Salix alba*) als reeboom gebruikt. De reeboom werd geëxploiteerd als hoge knoot. In deze vorm, zelden als opgaande boom kan men de populier in de Biesbosch aantreffen, veelal zeer oude exemplaren. In deze zoetwater-getijden-delta zijn de buitendijkse gronden nog niet tot voldoende hoogte opgeslibd

en tot rijpheid gekomen om houtgewassen als populier, els, eik en es een levensmilieu te bieden. Men treft deze houtsoorten dan ook alleen aan binnen door bekading tegen eb en vloed beschermde polders en op kunstmatige hoogten. De in de Biesbosch aanwezige houtgewassen bestaan dan ook nagenoeg uitsluitend uit hakgrienden, in totaal bijna 1.200 ha, de niet meer geëxploiteerde en verwaarloosde grienden daarbij inbegrepen. Bijna al deze grienden zijn in de 18e en 19e eeuw aangelegd op voldoende hoog opgeslibde buitendijkse gronden, die alvorens beplant te worden, door een kade werden omgeven en begreppeld. Het niveau van een te bekaden oppervlakte was natuurlijk niet overal precies gelijk, evenmin als de samenstelling van de grond. Daar waar zich een stroomrug bevond was het niveau hoger en de grond zandiger en daardoor minder geschikt voor de teelt van griendhout. Veelal werden hier populieren gestoken, die op dezelfde wijze werden geëxploiteerd als het wilgen-griendhout. Evenals de wilgen werden de populierenstobben indien ze afgestorven waren vervangen met ter plaatse gewonnen stek.

Vanaf de boot op een rondvaart ziet men deze populieren niet, men vindt ze pas op een voettocht door de grienden.

De populier in de Biesbosch is er niet gebracht uit het oogpunt van houtproductie naar de eisen zoals we die nu stellen. Het zijn nog de oorspronkelijke variëteiten uit een tijd waarin men de Pop. nigra, de boom uit het vloedbos het gemakkelijkst in handen kreeg. Zij is hier nu nog het meest op haar plaats en is er dan ook beslist geen zeldzaamheid.

In de Brabantse Biesbosch heeft de klok op het gebied van populierenteelt stil gestaan. Het klinkt misschien wat cru, maar we kunnen constateren dat dit gehele gebied nog maagdelijk is, nog „schoon” is gebleven van soortechte populieren, van populieren onder N.A.K.-plombe. Dit kan zijn waarde hebben. Overal in Nederland zijn de oorspronkelijke variëteiten van de populier verdrongen en uitgestorven door de invoering van de N.A.K.-plombe. We zijn bereid een bij uitzondering nog levend exemplaar van formaat van de Pop. nigra op een monumentenlijst te plaatsen. In de Biesbosch zijn nog tientallen Pop. nigra als opgaande boom te vinden en honderdtallen als knoot, alsmede duizenden als knoten voortlevende eerste kruisingen van Pop. nigra met cultuurpeppels. Te bepalen of hier waardevolle elementen aanwezig zijn voor wetenschap of als monument laat ik gaarne over aan wetenschappelijke onderzoekers. Willen zij wel overwegen dat voor een inventarisatie nog 5 jaar

¹⁾ Foto's Nol van Asseldonk.

Foto 1. Boomgroep Pop. nigra bij de voormalige zalmvisserij „Noord en Zuidwal” aan de Nieuwe Merwede nabij Kop van het Land.